

SANAYİ HIZLI KOŞUYOR

○Salgına rağmen 2020'de sanayi üretiminden satışlar yüzde 15.3 arttı. Tüpraş üretimden satışta 58.6 milyar TL ile ilk sırada. »6'da

SANAYİ PANDEMİDE GAZ KESMEDİ

Pandeminin hâkim olduğu 2020'de üretimden satışlar yüzde 15.3 artarak 1 trilyon 179 milyar liraya çıktı. TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 58.6 milyar lirayla en büyük sanayi kuruluşu unvanını korudu. İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, "Sonuçlar, ekonomimizin sanayi gibi güçlü bir sacayağının olduğunu ortaya koydu. Herkes için öngörülemezlik ve istikrarsızlık olan enflasyon ile mücadeleyi mutlaka kazanmalıyız" dedi.

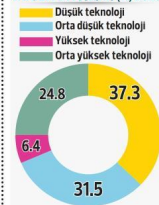
Emre ESER
İSTANBUL Sanayi Odası'nın (İSO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği ve sektör için en değerli verileri oluşturan 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' araştırmasını 2020 yılı sonuçları açıklandı. Buna göre Türkiye'nin devlerinin üretimden satışları 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselerek yüzde 15.3 artış gösterdi. Ancak bu büyüme performansı, 2018'deki yüzde 34.5 ve 2019'daki yüzde 16.4'lik artışlara kıyasla gerilemiş durumda.

BORÇLAR YÜZDE 23 ARTTI
Araştırma sonuçlarına göre, İSO 500'ün esas faaliyetlerinden elde ettiği kâr gösteren faaliyet kârı bir önceki yıla göre yüzde 55 artarak 142.8 milyar TL oldu. Şirketlerin toplam borçları yüzde 23 artarak 499.6 milyar liraya ulaştı. Geçen yıl kâr eden kuruluş sayısı 411'den 423'e yükseldi. İSO 500'ün istihdamı yüzde 2.9 artarken, ödenen maaş ve ücretlerdeki yükseliş oranı da yüzde 14.4 oldu. Yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı geçen yıl 110'a inerken, halka açık kuruluş sayısı 67 ile yatay seyirini korudu.

LİDER YİNE TÜPRAŞ OLDU
2020 yılında üretimden satışlara göre en büyük kuruluş geçen yıl olduğu gibi 58 milyar 593 milyon TL ile TÜPRAŞ oldu. Sıralamada ikinciliği 45 milyar 223 milyon TL ile Ford Otomotiv, üçüncülüğü 31 milyar 242 milyon TL ile Oyak-Renault ve dördüncülüğü de 30 milyar 812 milyon TL ile Toyota Otomotiv aldı.

ENFLASYON VURGUSU
İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, "İSO 500'te sonuçlar, ekonomimizin sanayi gibi güçlü bir sacayağının olduğunu ortaya koydu. Enflasyonda ve finansman piyasalarında tekrar başlayan olumsuzluklar ile ithal hammaddede fiyatlarındaki artış, sanayimiz üzerinde giderek daha fazla baskı yaratıyor. Herkes için öngörülemezlik ve istikrarsızlık olan enflasyon ile mücadeleyi mutlaka kazanmalıyız. Enflasyonun olduğu ortamda yatırım yapılmaz. Geçen yıl yatırım teşvik belgelerinde yaşanan yüksek oranlı artışa rağmen, yatırım istihali fiiliyata dönmedi" diye konuştu.

TEKNOLOJİ YOĞUNLUĞUNA GÖRE OLUSAN KATMA DEĞER DAĞILIMI (%) 2020

Grafik: Ümit ATALAY

TÜRKİYE TOPLAM İHRACATI İÇİNDEKİ PAYLAR (%)

YÜZDE 12.8 DÜŞTÜ

İSO 500'ün ihracatı da yüzde 12.8 oranında gerileyerek 64.1 milyar dolar oldu. 2020 yılında İSO 500 Türkiye ihracatının 37.8'ini, sanayi sektörü ihracatının ise yüzde 39.2'sini gerçekleştirdi. 2000'li yılların ortalarından itibaren 460 bandında seyreden ihracat yapan kuruluşların sayısı 2020 yılında da 465 oldu.

EN FAZLA İHRACAT YAPAN İLK 3 KURULUŞ (BİN \$)

1. Ford Otomotiv 4.944.686
2. Toyota Otomotiv 3.622.149
3. Oyak-Renault 3.046.956

EN FAZLA KÂR EDEN İLK ÜÇ KURULUŞ (DÖNEM KARI V.Ö.)

1. İskenderun Demir ve Çelik ..... 5.774.499.795 TL
2. Türkiye Şişe Cam ..... 3.390.206.352 TL
3. Aselsan ..... 3.947.819.936 TL

110 Yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı

% 2.9
Çalışan sayısındaki
değişim (2019-2020)

% 14.4
Maaşlardaki
değişim (2019-2020)

67
Halka açık şirket
sayısı (2019'da 66)

% 39.2
İSO 500'ün sanayi
ihracatındaki payı

465
İhracat yapan
şirket sayısı

716.962
Çalışan kişi sayısı

KRONİK SORUN

İSO 500'te faaliyet kârı yüzde 55, istihdam yüzde 3 ve Ar-Ge harcamaları da yüzde 5 artış gösterdi. Özkaynaklardaki artış umut verirken, Bahçivan'a göre mevcut borç-özkaynak dağılımı ise çözülmesi gereken kronik sorun olmayı sürdürdü. Duran varlıkların toplam aktifler içindeki payı da 2.8 puan azalarak yüzde 36.3'e geriledi. Devreden KDV yükü, yüzde 14.3 artışla İSO 500'ün toplam mali borçlarının yüzde 2.51 düzeyine ulaştı. Toplam borçların payı yüzde 68.4 ve özkaynakların payı yüzde 31.6 ile aynı kaldı.

YABANCI AZALYOR

İSO 500'de yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı, 2020 yılında 110'a indi. Bu gelişme, 2009 yılından sonra İSO 500 içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluş sayısında yaşanan kademeli gerilemenin devam ettiğini gösterdi. İSO Başkanı Erdal Bahçivan, "Yabancı sermayeli şirket sayısındaki düşüşü önemsemek lazım. Sermaye kitliği çeken bir ülkenin nitelikli yatırım ve para getirecek yabancı firmalara ihtiyacı var. Ama her geçen sene bu sayımı azaltması konusunu hafife almamak lazım. Global ölçekli bir rekabet ortamında güçlü ortaklıklara, onların pazarlarından, pazarlama güçlerinden faydalanmaya ihtiyacımız var. Otomotivdeki başarı bunun en büyük örneği. Otomotivdeki örnekleri çeşitlendirmek bu konuyu zorlamak lazım" ifadelerini kullandı.

FİNANSMAN GİDERLERİ % 39.2 ARTTI

Erdal Bahçivan, "2020 yılında salgın ile oluşan finansal koşullar içinde Türk lirasındaki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki dalgalanmalar sonucunda bir önceki yıla göre finansman yükü önemli ölçüde arttı. 2020 yılında İSO 500'ün finansman giderleri yüzde 39.2 artışla 88.8 milyar TL'ye yükseldi" dedi.

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK 50 SANAYİ KURULUŞU (TL)

2020	2019	KURULUŞ	ÜRETİMDEN NET SATIŞ	2020	2019	KURULUŞ	ÜRETİMDEN NET SATIŞ
1	1	TÜPRAŞ	58.592.905.460	18	-	Türkiye Şişe ve Cam	10.027.870.061
2	2	Ford	45.223.467.516	19	-	Gram Altın Paz.	9.812.913.573
3	4	Oyak-Renault	31.241.977.176	20	23	Vestel	9.764.034.809
4	3	Toyota	30.812.443.512	21	19	EÜAS	9.096.866.456
5	9	-----	-----	22	21	Vestel Elektronik	8.782.534.593
6	5	Star Rafineri	24.030.141.769	23	17	PETKİM	8.732.370.052
7	6	Arçelik	21.802.646.702	24	38	Eti Bakır	7.410.202.773
8	7	TOFAS	20.718.883.453	25	26	KARDEMİR D.C.	7.302.244.812
9	10	Ereğli Demir ve Ç.	16.976.379.559	26	25	Unilever	7.295.482.773
10	8	İskenderun D. ve Ç.	16.909.929.603	27	22	Aygaz	7.022.363.780
11	11	Aselsan	13.236.811.864	28	27	Borçelik	6.809.491.293
12	16	İçdaş Çelik Enerji	12.650.031.791	29	30	Yıldız Entegre	6.656.687.252
13	13	Colakoglu Metalurji	12.175.373.073	30	28	Er-Bakır	6.482.664.540
14	12	Hyundai	11.898.882.338	31	18	TUSAS	6.390.271.195
15	14	Mercedes-Benz	11.256.666.375	32	29	Sarkısuysan	6.317.837.136
16	24	Tosçelik	10.225.909.161	33	34	Enerjisa Üretim	6.061.108.208
17	20	BSH Ev Aletleri	10.088.239.812	34	31	Bosch San.	5.714.209.104
18	32	Eren Enerji	5.683.442.469	35	32	Eti Gıda	5.437.168.514
19	33	Türk Traktör	5.326.618.681	36	56	Sasa Polyester	5.077.661.832
20	38	Hayat Kimya	5.013.166.999	37	39	Yücel Boru	5.009.196.068
21	42	Assan Alüminyum	4.869.819.788	40	42	Assan Alüminyum	4.869.819.788
22	36	Eti Maden İş.	4.798.324.128	41	35	Bastug Metalurji	4.599.355.216
23	44	Türkiye Petrolleri	4.545.960.084	42	37	Diler Demir Ç.	4.535.131.460
24	45	Kastamonu Entegre	4.470.172.502	43	61	Kastamonu Entegre	4.470.172.502
25	46	İzmir Demir Ç.	4.436.541.356	44	44	İzmir Demir Ç.	4.436.541.356
26	49	Konya Şişe	4.290.923.397	45	55	AKSA Akrilik	4.158.855.136
27	49	AKSA Akrilik	4.158.855.136	46	46	AKSA Akrilik	4.158.855.136